

1 februari 2018

En tidskrift, ett möte och en akademi

Flera större händelser inom Ekumeniska Kommunitetens hägn sammanfaller med skrivandet av månadsbrevet för februari. Jag väljer därför att låta det här brevet präglas av dessa händelser. Nästa månads brev kommer att beröra ingången till den stora fastan.

Johannesakademien och Tidskriften Pilgrim, var egna storheter redan före konstituerandet av Ekumeniska Kommuniteten i Bjärka-Säby, i dess nuvarande form, år 2008. Idag lever vi tre i nära samverkan och är på många vis förenade i en gemensam längtan efter, att på lite olika vägar, uttrycka en gemensam spiritualitet

Johannesakademien

På Antoniosdagen, den 30 januari, var det 10 år sedan Johannesakademien bildades. Vi kan i tacksamhet se tillbaka på viktiga bidrag när det gäller förmedlande av öknens vishet och den tidiga kyrkans liv i form av en rad ekumeniska seminarier och symposier. Översättningsarbetet av den systematiska samlingen av Ökenfädernas tänkespråk har kommit en bra bit på väg mot en samlad volym på svenska och biblioteket erbjuder goda möjligheter för den som vill förkovra sig i mötet med den tidiga kyrkans teologi och praktik.

I samband med Antoniosdagen vill jag uttrycka glädjen över Johannesakademins gedigna arbete som på olika vis kommer Ekumeniska Kommuniteten till del. Den här gången får detta tack ske under devisen ”ingen nämnd, ingen glömd.”

Nämnas kan en av de återkommande föredragshållarna i Johannesakademins program. Jag tänker på kardinal Anders Arborelius som är en ivrig uppmuntrare av Johannesakademien och som den gångna våren tydligt gav uttryck för att han inte gärna missar att vara på Bjärka-Säby just i samband med de ekumeniska seminarierna som Johannesakademien arrangerar Annandag pingst.

Det kan i det här sammanhanget vara värt att påminna om att Johannesakademien har en egen hemsida (johannesakademien.ekumeniskakommuniteten.se) där du kan ta

del av kommande program, nu närmast en rad föredrag och översättningsseminarier i Linköpings Domkyrka. Här finns också ljudarkivet som i sig är en liten skattkammare.

Pilgrim

Om drygt ett år utkommer den 100:e utgåvan av tidskriften Pilgrim. Den sista helgen i januari hölls ett fullbokat Vintermöte på Vårdnäs och Bjärka-Säby. Jag vill därför ta tillfället i akt att ställa några frågor till Pilgrims redaktör, tillika min företrädare som Ekumeniska Kommunitetens preses, Peter Halldorf.

Om vi börjar från början. Kan du berätta något om starten av Pilgrim och hur den ursprungliga referensgruppen kom att ta form?

Pilgrim har sprungit fram ur den mylla som skapades av tidningarna Nytt Liv och Trots allt. Nytt Liv var en tidning som spelade en viktig ekumenisk roll under 1970- och 80-talen. Den förenade undervisning om lärjungaskap och det inre livet med ett starkt engagemang för fred och social rättvisa. Nytt Liv ville hålla ihop frågor som i många sammanhang spelades ut mot varandra. Jag blev som ung pingstpastor inbjuden att vara med i Nytt Livs referensgrupp i mitten på 80-talet. När jag ser tillbaka kan jag konstatera att det var en avgörande ekumenisk "händelse" i mitt eget liv. Mötet med en gemenskap som var – för att låna ett uttryck av Gunnel Vallquist – djupt rotad och på samma gång reservationslöst öppen, var en befriande upplevelse. Referensgruppsmötena ett par gånger om året var verkliga höjdpunkter, där fanns personligheter som Edin Lövås, Berthil Paulson, Sigge Deminger och Margareta Melin. Även Liselotte var med i referensgruppen, och Magnus Malm var redaktör för Nytt Liv och den som inbjöd mig att komma med i gruppen.

När Nytt Liv meddelade att tidningen skulle upphöra, det var 1989, kom det som en överraskning för många – och en sorg. Skälet var inte att tidningen gick dåligt eller hade ekonomiska bekymmer. De som under många år utgjort redaktion hade en längre tid känt att de gjort sitt. Samtidigt fanns hos förlaget Nytt Liv, som ägdes av Svenska kyrkan, EFS och flera frikyrkosamfund, tanken att låta något nytt i tidskriftsväg komma efter Nytt Liv. Det var så Trots allt uppstod. Visionen var då att skapa en tidskrift som var mer profilerad mot sökare, något som låg i tiden. Liselotte och jag fick frågan om vi ville ta ett ansvar för den nya tidningen och det ledde till att vi kom att dela på en redaktörstjänst. Det var 1990, och i samband med det slutade jag min anställning som pastor i Sionförsamlingen i Linköping.

Nu började en spännande och lärorik tid, som också ställde mig personligen inför flera vägska. Redaktionen låg i Alingsås, dit jag reste med tåg en eller ett par dagar i veckan. Ambitionen var att skapa ett djärvt livsåskådningsmagasin, men ända ha kvar något av det som varit utmärkande för Nytt Liv, den fördjupande undervisningen om lärjungaskap. Mötena med nyandlighet och sökare var berikande – i den vevan växte även det som blev Brommadiologien fram – men det som kom att

spela en avgörande roll för min egen fortsatta väg var, när jag ser tillbaka, ett antal möten i samband med en serie större ”feature”-intervjuer som jag gjorde för Trots allt. Det var i samband med sådana intervjuer som jag till exempel första gången mötte Gunnel Vallquist, Anders Piltz, Wilfrid Stinissen, Per Mases och Per Beskow. Oförglömliga möten som lämnade mig med lätt svindel. Här är inte utrymmet att berätta mer om det, men jag kan bara säga att här skedde befruktningar som ledde till Pilgrims födelse några år senare. En annan händelse som påverkade mig starkt var en reportageresa till Tjeckoslovakien för Trots allt strax efter murens fall och Vaclav Havels tillträde som president i Prag. Vi lyckades inte få till en intervju med Havel personligen, även om vi försökte via den svenske ambassadören i Prag, men däremot med flera ledande personer i såväl den politiska som andliga rörelsen.

Efter ett par år med Trots allt började jag personligen känna att det inte var helt enkelt att på ett riktigt bra sätt göra två saker i samma tidning. Vi försökte ju både vara ett sökarorienterat magasin och på samma gång ge fördjupning för redan troende. Det var så tanken började gro: Varför inte göra två tidningar? Om vi skapade en tidskrift som odelat ägnade sig åt den andliga vägledningen skulle Trots allt ännu mer kunna ta ut svängarna som ett kristet kulturmagasin. En person som satte oss på spåren var Josef Bergdahl, som senare blev en viktig del av referensgruppen. Han hade under flera år läst en amerikansk tidskrift som hette Weavings, där bland andra Henri Nouwen fanns med i referensgruppen, och när jag själv började följa den tilltalades jag av upplägget. Den arbetade också med fasta teman i varje nummer, som vi även skulle komma att göra i Pilgrim. Weavings kom att bli en viktig inspirationskälla och något av en katalysator för det som skulle bli Pilgrim.

Nu fanns inte ekonomi inom förlaget Nytt Liv för att ge ut ännu en tidskrift, men genom en större gåva från ett par hängivna läsare, blev det möjligt att konkretisera visionen. När jag så fick uppdraget av styrelsen att forma den nya tidskriften, kände jag från början att en förutsättning var att vi fick en bred ekumenisk referensgrupp som ville ställa sig bakom det hela. Våren 1994 ägnade jag ett par månader åt att kontakta ett femtontal personer, som jag gärna skulle vilja se i en sådan grupp. Det var en på många sätt en märklig tid. Jag var ju medveten om att åtskilliga av dem jag kontaktade och ställde frågan till var personer som inte utan vidare skulle låna ut sitt namn till nya, oprövade projekt. Men i stort sett samtliga jag kontaktade reagerade med ett spontant: ”Det här vill jag vara med om” eller ”tiden är mogen för en tidskrift av det slaget”. En av de första jag samrådde med och lade fram tankarna för, var Martin Lönnebo. Hans uppmuntran och råd blev avgörande. Så kom vi igång, det första numret gavs ut hösten 1994.

Det första Vintermötet ägde rum 1999. Vad var tanken med mötet och hur föll det ut?

Vem som helt kan nog ana att sammankomsterna med de personer vi hade i vår referensgrupp – och många av dem är ju fortfarande med oss – var verkliga

högtidsstunder. När du för samman ett sånt gäng – Gunnel Vallquist, Per Mases, Ylva Eggehorn, Samuel Rubenson, Martin Lönnebo, Moder Tyra Antonia, Torsten Kälvemark, Per Åkerlund, syster Anna, Owe Wikström, Runar Eldebo, Jan Erixon och de övriga – uppstår minst sagt spänstiga, för att inte tala om roande samtal. Det var under ett sådant möte med Pilgrims referensgrupp, som jag spontant kastade fram idén: ”Ja men, vi kanske skulle inbjuda våra läsare att vara med och lyssna när vi nästa gång möts, så att de också får träffa er och inte bara läsa vad ni skriver.” Samtliga tyckte att det var en ”trevlig tanke”, som biskop Martin uttryckte det, och det dröjde inte länge förrän en annons dök upp i Pilgrim om ett vintermöte som skulle hållas sista helgen i januari 1999 med inledningsanförande av Wilfrid Stinissen i Slottskapellet Bjärka-Säby!

Ja, vi trodde uppriktigt att inte fler skulle hinna ansluta till fredag kl 16, än att vi skulle kunna ha inledningen i kapellet i Bjärka-Säby. Men när det började strömma in hundratals och åter hundratals anmälningar insåg vi snart att vi måste kasta om planerna. Så kom det sig att inledningen av vårt första vintermöte hölls i en fullsatt Vårdnäs kyrka en gnistrande vinterdag i slutet av januari 1999. Det kom nästan 800 deltagare till detta första vintermöte, som alltså inte annonserats någon annanstans än i Pilgrim. Det händer då och då att jag möter människor som var med den gången, och vi är nog alla överens om att det var något ”magiskt” över de dagarna.

Kan du ta med oss till något minne från Pilgrimsmötena som är dig särskilt kärt?

Det finns naturligtvis flera sådana. Om vi ska börja i närtid, så var besöket av metropolliten Kallistos Ware – en verklig starets i modern tid – en speciell upplevelse. Jag hade flera gånger försökt få honom att komma, och även besökt honom i hans hem i Oxford. När han äntligen svarade ja – det var 2013 – fastnade han i ett stillastående tåg i Småland och höll på att missa det inledningsföredrag han skulle hålla. Vi försökte underhålla den fullsatta kyrkan i Vårdnäs så gott vi kunde, men till sist anlände han 45 minuter försenad, och gav oss den helgen några fantastiska föredrag. Han predikade även i den avslutande mässan, vilket gav den ytterligare en ekumenisk dimension. Dagarna tillsammans med Kallistos Ware bär jag med mig som en klenod i minnet.

Det finns en annan händelse som jag minns på ett särskilt sätt, den är av lite känsligare karaktär. Inför vårt tredje vintermöte, det hölls 2003, föddes tanken att tillfråga Per Mases om han kunde tänka sig att vara celebrant i den avslutande sändningsmässan. Per var ju en person som genom sin lyhördhet och gränsöverskridande hållning kom att betyda oerhört mycket som andlig vägledare långt utanför kristenheten. En stor personlighet. Det är nog få som lett så många människor till tro som Per Mases. Samtidigt var han ytterst principfast i ämbetsfrågan och accepterade inte det kvinnliga prästämbetet. På Bjärka-Säby har det alltid varit självklart att både män och kvinnor celebrerar mässan, och i våra vintermöten har både män och kvinnor tjänat som präster vid altaret. Jag var medveten om att jag

utmanade Per genom att ställa frågan till honom, eftersom det skulle innebära att han ledde mässan i Vårdnäs kyrka tillsammans med både män och kvinnor.

Per tog lång betänketid på sig, men till sist kontaktade han mig och sa: ”Jag har efter stor tvekan kommit fram till att jag vill göra det.” Nu var det ju inte bara Per Mases som hade något att ”övervinna”. Jag märkte snart att inte heller för de kvinnliga präster som skulle medverka i mässan var detta en enkel sak eftersom de var medvetna om Pers ämbetssyn. Men att detta gick att förverkliga i Vintermötets avslutningsmessa fick ett slags teckenkaraktär på enhetens väg. Alla som kände till situationen insåg att vi var med om en kyrkohistorisk händelse.

Vad kan vi vänta oss av framtiden när det gäller tidskriften och Pilgrimsmöten?

Tidskriften Pilgrim går nu in på sin 25:e årgång och vi ser ingen anledning att slå oss till ro. Uppdraget och ärendet är inte förhandlingsbart, men en tidskrift behöver samtidigt utvecklas. Jag ska inte säga för mycket, men våra läsare kommer kanske att bli överraskade när årets första nummer dimper ner. Vi har en del nyheter på gång. Inte minst är jag glad för att vi under senare år fått kontakt med flera yngre skribenter, som nu är återkommande medarbetare i vår tidskrift och bidrar med texter av imponerande kvalitet.

Och hur det blir med Vintermötena? Man bör vara uppmärksam så att det organiskt födda inte blir organisationer och institutioner med tiden. Redan efter det tredje vintermötet märkte jag att många nu utgick från att det skulle bli sådana möten vartannat år – efter 1999 hade vi ett 2001 och därefter 2003 – men jag kände då att vi skulle göra ett uppehåll. Just för att undvika att institutionalisera dessa möten. Så småningom blev det fler, och ur vintermötena föddes de viktiga höstmötena för unga vuxna liksom de ekumeniska präst- och pastorsmötena. Inför årets möte har jag känt att det kanske var på sin plats att ”sluta cirkeln”. Därför inbjöd vi några av dem som varit viktiga i vår tidiga historia, bland andra Magnus Malm och Tomas Sjödin. Man ska aldrig uttrycka sig tvärsäkert om framtiden; det kan mycket väl bli ett nytt vintermöte om fem år, men jag skulle inte bli överraskad om vi kommer fram till att det kanske är andra former av möten som tar vid. Kyrkan består genom alla tider, men inom kyrkan uppstår hela tiden rörelser som har en begränsad tid. Dessa är uttryck för kyrkans karisma. Men när vi försöker klamra oss fast vid dem och skapa institutioner, är det något som snart försvinner och dör. Kanske tidskriften Pilgrim är uttryck för en sådan rörelse, och med den Ekumeniska Kommuniteten och våra vintermöten...

MÅNADSBREV FRÅN EKUMENISKA KOMMUNITETEN I BJÄRKA-SÄBY

Vi riktar ett stort tack till Peter, både för det här samtalet och för den roll han spelar för att skapa fyra årliga utgåvor av tidskriften och mötesplatserna runt Pilgrim. Ovärderligt!

Ett nytt steg när det gäller just Pilgrimsmötena är ett vårmöte för unga vuxna i åldrarna 19-39 år som äger rum i Lund 13-15 april. Allt med Höstmötena som tydlig förebild. Det är en lokal arbetsgrupp med bred ekumenisk förankring, med flera av kommunitetens medlemmar i södra Sverige, som planerar och administrerar mötet. Det blir närmast ett identiskt upplägg som Höstmötena men i något mindre skala. Flera av de medverkande är bekanta namn från tidigare möten. Vi tror att detta kan vara en framkomlig arbetsordning som skulle kunna gestaltas på flera håll i Norden där kommunitetens medlemmar verkar. Mer information och länk till anmälningsskylten kommer att finnas på tidskriftenpilgrim.ekibs.se inom kort.

Ett liknande exempel är den seminariedag som äger rum i St. Peters kyrka i Stockholm lördagen den 10 februari kl. 14-19. Temat är hämtat från senaste numret av Pilgrim, Nåd och Sanning. Föreläsare är Liselotte J Andersson och Peter Halldorf från tidskriftens redaktion. Dagen avslutas med ett musikaliskt program med Andreas Runeson och Leif Andersson där betraktelser av Isak Syriern varvas med musik.

För oss i kommunitetsrådet övergick vintermötet i ett dygn av konfererande. Vi tog bland annat beslut om kommande retreatar och resor som vi nu börjar planera för att kunna återkomma med inbjudningar så snart som konturerna klarnat.

Ett annat viktigt beslut var att vi i år prövar att utöka årets Generalkapitel med ett dygn. Det ger oss möjlighet att möta varandra samtidigt som vi får utrymme till såväl fördjupning som årsmötesförhandlingar och kapitelsamling. Generalkapitlet 2018 kommer därmed äga rum torsdagen 9 augusti - söndagen 12 aug. Vi inleder med lunch och avslutar med brunch. Till er som redan anmält er i tron att tiden för Generalkapitlet var fredag - söndag hör vi av oss med frågan om ni vill förlänga er vistelse med ett dygn.

Kommunitetsrådet betonar gärna det goda i att så många som möjligt är med under hela Generalkapitlet. Dels gynnar det gemenskapen under mötet och dels underlättar det vårt administrativa arbete avsevärt när det gäller planering av mat, husrum och priser.

Jag önskar er alla en välsignad ingång i den glädjrika fastan.

Guds frid

